

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 czerwca 2014 r. reprezentant grupy Miejski Rzecznik Konsumentów w O. wniósł o ustalenie, że pozwany Bank (...) S. A. ponosi odpowiedzialność wobec Członków Grupy z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, wynikającą z zawartych z Członkami Grupy umów o kredyt hipoteczny, zawierających bezpośrednio lub za pośrednictwem wzorca umownego znajdującego zastosowanie do tych umów (regulaminu, cennika, aneksu lub pełnomocnictwa) niedozwolone postanowienia umowne dotyczące indeksacji kwoty udzielonego kredytu do kursu franka szwajcarskiego według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) S. A. oraz niedozwolone postanowienia umowne dotyczące indeksacji rat spłaty kredytu do kursu franka szwajcarskiego według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) S.A., w których to umowach ani we wzorcach umownych mających zastosowanie do tych umów nie określono sposobu ustalania kursu franka szwajcarskiego w Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) S. A.

Przy czym nienależne świadczenie polegało na tym, że pozwany pobierał od Członków Grupy wyższe kwoty tytułem spłaty kredytu, niż pobierałby, gdyby nie stosował opisanych wyżej niedozwolonych postanowień umownych dotyczących indeksacji walutowej, co doprowadziło do powstania bezpodstawnego wzbogacenia kosztem każdego z Członków Grupy w części odpowiadającej różnicy między: pobranymi przez pozwanego od każdego z Członków Grupy kwotami tytułem spłaty kredytu wyliczonymi z zastosowaniem wymienionych wyżej niedozwolonych postanowień umownych dotyczących indeksacji wysokości świadczeń kredytobiorcy do waluty obcej, a należnymi pozwanemu od każdego Członka Grupy tytułem spłaty kredytu kwotami obliczonymi bez indeksacji wysokości świadczeń kredytobiorcy. Opisana wyżej odpowiedzialność pozwanego wobec Członków Grupy obejmuje kwoty pobierane przez pozwanego w okresie od zastosowania w poszczególnych umowach kredytowych z Członkami Grupy opisanych wyżej niedozwolonych postanowień umownych dotyczących indeksacji walutowej.

Jednocześnie, pełnomocnik powoda wniósł o rozpoznanie sprawy w postępowaniu grupowym, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz Miejskiego Rzecznika Konsumentów w O. zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, o ile nie zostanie złożone zestawienie kosztów w końcowej fazie postępowania.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że domaga się ustalenia odpowiedzialności pozwanego za stosowanie w umowach kredytowych niedozwolonych postanowień umownych. Niedozwolone postanowienia umowne regulowały zasady indeksacji wysokości kredytów zaciągniętych przez Członków Grupy oraz wysokość rat spłaty w relacji do waluty obcej - franka szwajcarskiego. Wspólnym elementem dla wszystkich Członków Grupy są następujące okoliczności:

- każdy z Członków Grupy zawarł z pozwanym umowę kredytową jako konsument (przy czym w przypadku niektórych Członków Grupy związanie umową kredytową nastąpiło w drodze cesji);
- żaden z Członków Grupy nie uzgadniał z pozwanym indywidualnie warunków umowy kredytowej w zakresie zasad indeksacji walutowej;
- każdemu z Członków Grupy pozwany udzielił kredytu złotowego na podstawie umowy zgodnej z wzorcem umownym przedstawionym przez pozwanego;
- warunki umów kredytowych wynikające ze stosowanych przez pozwanego wzorców umownych, a dotyczące zasad indeksacji walutowej są takie same dla wszystkich Członków Grupy i opierają się na identycznym mechanizmie waloryzacji;

- dla każdego Członka Grupy wysokość pozostałego do spłaty kredytu oraz wysokość poszczególnych rat spłaty obliczono z zastosowaniem Klauzul Indeksacyjnych, tj. w odniesieniu do wartości franka szwajcarskiego, którego kurs był jednostronnie ustalany przez pozwanego.

Ponadto, wspólnym elementem dla wszystkich Członków Grupy jest okoliczność, że pozwany pobierał od nich raty spłaty zaciągniętych kredytów, stosując opisane Klauzule Indeksacyjne. W konsekwencji powyższego, pobierane przez pozwanego, na skutek stosowania Klauzul Indeksacyjnych, raty spłaty kredytu w części przewyższającej wysokość rat należnych stanowi świadczenie nienależne, które pozwany powinien zwrócić poszczególnym Członków Grupy.

(tak zob.: pozew, k. 7-31)

W odpowiedzi na pozew z dnia 31 grudnia 2014 r. pozwany w pierwszej kolejności wniósł o odrzucenie pozwu w całości ze względu na to, że niniejsza sprawa nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu grupowym, na wypadek nieuwzględnienia wniosku o odrzucenie pozwu, wniósł o oddalenie powództwa w całości. Jednocześnie, wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, według spisu kosztów, który zostanie złożony na rozprawie, a w razie niezłożenia takiego spisu, według norm przepisanych.

(odpowiedź na pozew, k. 14892-14979)

Na rozprawie z dnia 14 maja 2015 r., Reprezentant Grupy konsekwentnie popierał żądanie pozwu, pozwany wnosił zaś w pierwszej kolejności o odrzucenie pozwu w całości ze względu na to, że niniejsza sprawa nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu grupowym, na wypadek nieuwzględnienia wniosku o odrzucenie pozwu, wnosił o oddalenie powództwa w całości.

Sąd ustalił i zważył, co następuje.

Ustawa z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym normuje sądowe postępowanie cywilne w sprawach, w których są dochodzone roszczenia jednego rodzaju, co najmniej 10 osób, oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej (art. 1 ust. 1). Ustawa ma zastosowanie w sprawach o roszczenia o ochronę konsumentów, z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny oraz z tytułu czynów niedozwolonych, z wyjątkiem roszczeń o ochronę dóbr osobistych (art. 1 ust. 2). Zgodnie z normą art. 2 ust. 3 w/w ustawy, w sprawach o roszczenia pieniężne powództwo może ograniczać się do żądania ustalenia odpowiedzialności pozwanego. W takim przypadku powód nie jest obowiązany wykazywać interesu prawnego w ustaleniu. Z kolei zgodnie z normą art. 24 ust. 1 w/w ustawy, w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, z wyłączeniem art. 7, 8, 117-124, 194-196, 204, 205, art. 207 § 3 i art. 425-505¹⁴.

W ocenie Sądu, niniejsza sprawa nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu grupowym, z uwagi na brak przesłanki „tej samej lub takiej samej podstawy faktycznej”, w rozumieniu art. 1 ust. 1 w/w ustawy.

„Ta sama” podstawa faktyczna powództwa (tożsamość okoliczności faktycznych) występuje wtedy, gdy między członkami grupy występuje więź oparta na jedności zdarzenia wywołującego szkodę. Z kolei „taka sama” podstawa faktyczna roszczeń występuje w sytuacji wystąpienia wielu podobnych zdarzeń faktycznych. Z punktu widzenia postępowania grupowego rozróżnienie to jednak jest obojętne. Każda podstawa, która jest „ta sama” jest bowiem równocześnie podstawą „taką samą”, a więc wystarczające dla dopuszczalności postępowania grupowego jest spełnienie warunku jednakowości podstawy faktycznej („takiej samej”).

Zatem, podstawą faktyczną postępowania grupowego jest zespół jednakowych w odniesieniu do wszystkich członków grupy okoliczności faktycznych, uzasadniających istnienie określonego stosunku prawnego.

(tak zob.: T. Jaworski, P. Radzimierski, Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym. Komentarz., Warszawa 2010 r., s. 42-52)

W okolicznościach niniejszej sprawy Reprezentant Grupy domaga się ustalenia odpowiedzialności pozwanego z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wobec Członków Grupy. Stąd też, jednakowość podstawy faktycznej będzie zachowana, jeżeli wobec wszystkich Członków Grupy zachodzić będą wszystkie okoliczności faktyczne składające się na podstawie odpowiedzialności pozwanego wobec Członków Grupy z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, to jest następujące przesłanki (fakty istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy):

- 1) uzyskanie korzyści majątkowej (wzbogacenie),
- 2) osiągnięcie korzyści z majątku innej osoby (zubożenie),
- 3) związek między wzbogaceniem aubożeniem,
- 4) uzyskanie korzyści bez podstawy prawnej.

(tak zob.: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. T. 1, Warszawa 2015, System Informacji Prawnej Legalis)

Przy czym, warto wskazać, że wzbogacenie może polegać na: zwiększeniu aktywów wzbogaconego, tj. na bezpośrednim przesunięciu wartości majątkowych z majątku zubożonego do majątku wzbogaconego lub na uzyskaniu przez wzbogaconego takich korzyści, które powinny być wejść do majątku zubożonego, albo zmniejszeniu pasywów wzbogaconego, tj. na oszczędzeniu przez wzbogaconego wydatków, czyli na uniknięciu przez niego uszczuplenia własnego majątku. Z kolei zubożenie może polegać, odwrotnie niż wzbogacenie, na zmniejszeniu aktywów lub na zwiększeniu pasywów zubożonego.

(tak zob.: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. T. 1, Warszawa 2015, System Informacji Prawnej Legalis)

Przytoczenie powyższych okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie (causa petendi), a także przedstawienie dowodów na poparcie wskazanych okoliczności, jest obowiązkiem wnoszącego powództwo, co wynika z przepisów art. 126 § 1 pkt 3 k.p.c. w związku z art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Pośrednio zaś określa okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu wskazanie przepisów prawa materialnego, mających stanowić podstawę prawną orzeczenia. Dzieje się tak zwłaszcza wtedy, gdy strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

Tak więc, uznając, że to powód inicjuje postępowanie i zmierza do przekonania sądu o swoich racjach, zrozumiały staje się nałożony na niego obowiązek pełnego ujawnienia okoliczności związanych z dochodzonym roszczeniem. Prawidłowe spełnienie tej powinności ma, co najmniej, dwojakie znaczenie. Po pierwsze, umożliwia pozwanemu podjęcie działań obronnych, po drugie, wyznacza zakres postępowania dowodowego, którego wynikiem będą wiążące ustalenia faktyczne poczynione przez sąd.

(tak zob.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2014 r., sygn. akt II BP 18/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 grudnia 2014 r., sygn. akt V ACa 436/14, System Informacji Prawnej Legalis)

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że ustalenie w/w faktów istotnych dla rozstrzygnięcia odpowiedzialności pozwanego z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia implikuje niezbędność pełnego ujawnienia okoliczności i dowodów związanych z dochodzonym roszczeniem. Nie jest wystarczające w tym zakresie przytoczenie samego tylko stanowiska przez Reprezentanta Grupy.

Sąd zważył, że wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2010 r., wydany w sprawie ozn. sygn. akt XVII AmC 426/09, utrzymany w mocy przez wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., wydany w sprawie o sygn. akt VI ACa 420/11, nie podważył dopuszczalności indeksacji kwoty udzielonego kredytu oraz rat spłaty kredytu do kursu franka szwajcarskiego według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej u pozwanego, ale w istocie zakwestionował brak określenia we wzorcu umownym zasad ustalania kursu waluty obcej we wskazanej

Tabeli. Sąd przy wydawaniu w/w wyroku w ogóle nie badał czy wysokość kursu franka szwajcarskiego w w/w Tabeli odpowiada wysokości kursu rynkowego, kursu średniego czy innym rozwiązaniom.

W realiach niniejszej sprawy pozwany zaś podniósł, że - po pierwsze - z dniem 01 października 2011 r. dokonał w stosunku do wszystkich Członków Grupy zmiany Regulaminu m. in. wprowadzając szczegółowe zasady ustalania kursów walut, w tym franka szwajcarskiego, dla potrzeb przeliczania rat spłaty kredytu - po drugie - znaczna część Członków Grupy zawarła aneks dotyczący zasad ustalania kursów walut, który ponownie określał szczegółowe zasady ustalania kursu walut, w tym franka szwajcarskiego - po trzecie - część członków Grupy dokonywała spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie, do której był kredyt indeksowany (według twierdzenia pozwanego aż 40% Członków Grupy),

(tak zob.: odpowiedź na pozew, s. 75-76, s. 81)

Powyższe niezaprzeczone twierdzenia pozwanego rzutują na zróżnicowanie okoliczności faktycznych będących podstawą dochodzonego żądania, implikują konieczność wdrożenia rozbudowanego postępowania dowodowego, którego ustalenia przełożyłoby się na ewentualne wykazanie istnienia, lub nie, rzekomego wzbogacenia po stronie pozwanego (kosztem Członka Grupy).

W tym miejscu zwrócić należy uwagę, że istotnym problemem pojawiającym się w kontekście podstawy faktycznej powództwa, rozumianej jako zespół okoliczności faktycznych będących podstawą żądania, jest fakt, że podstawa ta jest w toku postępowania cechą zmienną. Obejmuje ona bowiem nie tylko okoliczności faktyczne wskazane przez powoda w pozwie, ale także te, które są podnoszone w dalszym toku postępowania, i to nie tylko przez powoda, lecz również przez pozwanego, a nawet takie okoliczności, które sąd ma obowiązek wziąć pod rozważę z urzędu. Ostatecznie, po rozpoznaniu sprawy, podstawę tę stanowią będą poczynione przez sąd przy wyrokowaniu ustalenia faktyczne.

Co więcej, w ocenie Sądu, choćby twierdzenie Reprezentanta Grupy o tym, że: „zastosowanie przez pozwanego Klauzul Indeksacyjnych w ramach umów kredytowych z Członkami Grupy doprowadziło do pobierania od nich rat spłaty kredytu w wyższej kwocie niż tej, która byłaby należna, gdyby nie stosowano Klauzul Indeksacyjnych” wymaga udowodnienia, nawet w przypadku gdyby postanowienia tych Klauzul Indeksacyjnych, zgodnie z twierdzeniem powoda, stanowiły niedozwolone klauzule umowne.

Abstrahując od kwestii spornej pomiędzy stronami, czym jest „rata należna” w w/w sytuacji, w sposób bardzo ogólny należy zasygnalizować, z uwagi na odwoływanie się przez powoda do różnicy między stosowanym przez pozwanego kursem sprzedaży waluty obcej a kursem skupu tej waluty (tzw. spreadu), że mogło - a nie musiało - mieć miejsce spłacanie kredytu (rat spłaty kredytu) przez poszczególnych Członków Grupy w wyższej wysokości, niż kredyt (rata spłaty kredytu) ustalony przy zastosowaniu innych rozwiązań, zgodnych z wykładnią oświadczeń woli stron przedmiotowych umów. Sytuacja taka może (a nie musi) doprowadzić do tego, że w odniesieniu do spłaconych (wymagalnych) rat występować będzie nadpłata. Ustalenie, czy w/w nadpłata w istocie miała miejsce zależy od przeprowadzenia w tym kierunku postępowania dowodowego, z uwzględnieniem w stosunku do każdego Członka Grupy z osobna różnych okoliczności, takich jak np. wysokość sumy kredytu, oprocentowanie i prowizje od udzielonego kredytu, okres trwania umowy, kurs waluty franka szwajcarskiego na przestrzeni lat 2004 – 2014.

Reasumując, fakt wzbogacenia pozwanego kosztem każdego Członka Grupy nie wynika wprost z przywołanego w pozwie twierdzenia o zastosowaniu w umowach zawieranych z Członkami Grupy przez pozwanego Klauzul Indeksacyjnych (nie istnieje w tym zakresie żadne domniemanie), dlatego też wymaga ten fakt badania indywidualnych okoliczności faktycznych w odniesieniu do każdego z Członków Grupy. Przy czym zaznaczyć trzeba, że okoliczności dotyczące wysokości lub wymagalności konkretnych, indywidualnych roszczeń nie powinny być brane w w/w zakresie pod uwagę, a jedynie sam fakt wzbogacenia pozwanego oraz fakt zubożenia Członka Grupy.

Niezależnie od powyższego, przechodząc do rozważenia elementu „tej samej podstawy faktycznej” niniejszego postępowania, to jest przesłanki braku podstawy prawnej ewentualnej korzyści uzyskanej przez pozwanego, Sąd zważył co następuje.

Brak podstawy prawnej oznacza, że uzyskanie korzyści majątkowej nie znajduje usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym albo akcie administracyjnym. Szczególnym przypadkiem powstania zobowiązania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jest spełnienie świadczenia nienależnego (art. 410 k.c.). W takiej sytuacji brak podstawy prawnej oznacza nie tylko brak ważnej i skutecznej czynności prawnej, ale również wadliwość causae.

(tak zob.: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. T. 1, Warszawa 2015, System Informacji Prawnej Legalis)

W okolicznościach niniejszej sprawy Reprezentant Grupy domaga się ustalenia odpowiedzialności pozwanego z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, wynikającej z uznania za niedozwolone postanowień umownych dotyczących indeksacji kwoty udzielonego kredytu oraz rat spłaty kredytu do kursu franka szwajcarskiego według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej u pozwanego.

W uzasadnieniu pozwu, pełnomocnik Reprezentanta Grupy wskazał, że niżej przytoczone postanowienia umowne, znajdujące się w treści umów zawieranych przez pozwanego z poszczególnymi Członkami Grupy stanowią niedozwolone klauzule umowne:

- a. „Kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązujących w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy”;
- b. „Kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysłał do Kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu / transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej”;
- c. „Kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysłał do Kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu / transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu”;
- d. „Bank udziela Kredytobiorcy kredytu w wysokości PLN, słownie:, co stanowi równowartość ... CHF, zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku (...) z daty uruchomienia kredytu, a Kredytobiorca zobowiązuje się do jego wykorzystania zgodnie z warunkami umowy”;
- e. „Kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) SA”;
- f. „Kredytobiorca zobowiązuje się spłacić w PLN, równowartość sumy CHF, wyliczonej zgodnie z ust. 1, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF, z dnia płatności raty kredytu według Tabeli Kursów Walut w Banku (...) SA.”.

O powyższym, według twierdzeń powoda, przesądziło wpisanie w dniu 15 maja 2012 r. do rejestru klauzul niedozwolonych pod nr (...) i (...), postanowień o następującej treści:

- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy”,

- „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty”.

(tak zob.: wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 grudnia 2010 r., sygn. akt XVII AmC 426/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., sygn. akt VI ACa 420/11; wydruk z rejestru klauzul niedozwolonych nr wpisu 3178 i 3179)

Pełnomocnik Reprezentanta Grupy zauważył przy tym, że: „roszczenia wywodzone są ze stosowania przez stronę pozwaną takich samych wzorców umownych różniących się jedynie co do redakcji lub umiejscowienia niektórych postanowień umownych, opierających się na identycznym mechanizmie waloryzowania walutowego”, „mechanizm umowny determinujący sposób indeksowania kwoty kredytu oraz rat spłaty we wszystkich umowach był identyczny, a umowy były zawierane w ramach oferowania wszystkim konsumentom identycznej usługi finansowej, tj. kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego”.

(tak zob.: pozew, s. 7, s. 9)

Pozwany w odpowiedzi na pozew podniósł, że w celu ustalenia skuteczności zakwestionowanych postanowień kursowych konieczne jest przeprowadzenie w ramach niniejszego postępowania kontroli incydentalnej, przy uwzględnieniu wszystkich tych okoliczności związanych z zawarciem umów kredytowych, które zostały pominięte w kontroli abstrakcyjnej.

(tak zob.: odpowiedź na pozew, s. 83)

W ocenie Sądu, rzeczą sądu rozpoznającego sprawę jest rozstrzygnięcie o niedozwolonej treści konkretnego postanowienia umowy kredytowej, rozpoznanie tego twierdzenia w indywidualnym układzie faktycznym, a nie w sposób abstrakcyjny i mechaniczny.

W istocie część doktryny i orzecznictwa prezentuje stanowisko, że skoro klauzule z postanowień wzorca o treści identycznej, jak w umowie kredytowej, zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Konkurencji i Konsumentów, to brak jest podstaw do kwestionowania takich samych klauzul w kolejnym procesie. Jednakże Sąd nie podziela tego zapatrywania.

Zaakcentowania wymaga bowiem, że w późniejszych orzeczeniach, w tym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 r., wydanym w sprawie oznaczonej sygn. akt III SK 19/07, zastało zajęte w tej kwestii odmienne stanowisko. A mianowicie uznano, że: postępowanie w sprawie abstrakcyjnej kontroli klauzul używanych we wzorcach umownych ma na celu wyeliminowanie pewnych postanowień wzorców, a nie postanowień umów. Nie oznacza zatem, że stosowanie określonych sformułowań lub unormowań jest w ogóle wyłączone w obrocie cywilnoprawnym. Niedozwolone jest jedynie posługiwanie się nimi we wzorcach umów, zaś legalność ich stosowania w konkretnej umowie może być badana w trybie kontroli incydentalnej, z uwzględnieniem postanowień całej umowy, rozkładu praw i obowiązków stron, ryzyka, jakie ponoszą, itp.

Podkreślono, że kontrola abstrakcyjna i kontrola konkretnej umowy nie są przeprowadzane według identycznych przesłanek. Przesłanki te są odmienne, a zachodzące między nimi różnice należy mieć na uwadze przy rozstrzygnięciu spraw. Kontrola wzorca dokonywana w trybie postępowania w sprawach o uznanie wzorca umowy za niedozwolone (abuzywne), jest kontrolą abstrakcyjną, co oznacza, że dokonuje się jej niezależnie od tego, czy wzorec był czy nie, zastosowany w jakiejś konkretnej umowie. W przypadku kontroli abstrakcyjnej ocenie podlega treść postanowienia wzorca, a nie sposób jego wykorzystania. Istotą kontroli tego rodzaju jest bowiem eliminacja określonych postanowień wzorców z obrotu i dostarczenie przedsiębiorcom oraz konsumentom informacji, jakiego rodzaju postanowienia wzorców są niepożądane we współczesnej gospodarce rynkowej. Odmienność ta widoczna jest także w przepisie art. 479³⁹ k.p.c. Przy przeprowadzaniu kontroli abstrakcyjnej Sąd bada treść stosowanego wzorca umowy przez przedsiębiorcę w stosunkach z konsumentami, a nie postanowienia konkretnej umowy zawartej według tego wzorca.

(tak zob.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 r., sygn. akt III SK 19/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., sygn. akt VI ACa 697/10, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 grudnia 2011 r., sygn. akt VI ACa 630/11; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 kwietnia 2014 r. I ACa 1209/13, System Informacji Prawnej Legalis)

Wobec powyższego, w ocenie Sądu zachodzi konieczność wykazania, że postanowienia umowne zawarte w umowach wiążących pozwanego z poszczególnymi Członkami Grupy stanowią niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W myśl tego przepisu postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne).

Stąd też, przyjęcie niniejszej sprawy do rozpoznania w postępowaniu grupowym implikowałoby konieczność ustalenia, czy w/w postanowienia zostały uzgodnione indywidualnie w drodze postępowania dowodowego, w szczególności przez przesłuchanie Członków Grupy, zgodnie z wnioskiem pozwanego. Podkreślenia wymaga przy tym, że nie można przyznawać decydującego znaczenia temu, czy łączący strony stosunek cywilnoprawny ukształtowany został postanowieniami przyjętymi ze standardowych wzorców, czy też nie, ponieważ zarówno w odniesieniu do jednych, jak i drugich postanowień istnieje obowiązek uzgadniania ich treści.

Przeprowadzenia rozbudowanego postępowania dowodowego, stanowiącego w istocie sumę jednostkowych postępowań dowodowych, wymagałoby także ustalenie kolejnych okoliczności, to jest czy: ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki Członka Grupy pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, oraz czy ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają jego interesy.

Wobec czego, na etapie badania dopuszczalności postępowania grupowego trzeba uznać, że okoliczności indywidualne przeważają nad okolicznościami wspólnymi dla Członków Grupy, co nie pozwala na przyjęcie wystąpienia w niniejszym sporze jednakowej podstawy faktycznej.

Postępowanie grupowe w niniejszej sprawie nie powinno się w ogóle toczyć, nie prowadziłyby do pożądanych efektów - byłoby sprzeczne z istotą, założeniem i celem ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym.

Cele, jakie polski ustawodawca stawia przed postępowaniem grupowym, muszą stanowić główny punkt odniesienia do oceny wprowadzonych rozwiązań - środków do ich realizacji. Jako zasadnicze funkcje (cele) postępowania grupowego wymienia się powszechnie: ekonomikę wymiaru sprawiedliwości, ujednoczenie rozstrzygnięć w poszczególnych indywidualnych sprawach, rozszerzenie możliwości dostępu do sądu, - bardziej efektywne i szybsze dochodzenie roszczeń.

Cele te zdefiniowano w uzasadnieniu projektu ustawy: „Celem postępowania grupowego jest stworzenie możliwości rozstrzygnięcia wielu podobnych spraw różnych podmiotów w jednym postępowaniu. Postępowanie grupowe ułatwia dostęp do sądu w sytuacjach, w których dochodzenie roszczenia w takim postępowaniu jest korzystniejsze dla zainteresowanego niż indywidualne występowanie z własnym roszczeniem (np. w przypadku dochodzenia bardzo małych kwotowo roszczeń od jednego sprawcy szkody) i dzięki temu zwiększa efektywność ochrony sądowej.”

(tak zob.: T. Jaworski, P. Radzimierski, Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym. Komentarz., Warszawa 2010 r., s. 3-5)

Dodać należy, że o dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym decydują ściśle określone w ustawie z 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym przesłanki, pośród których brak celowości rozpoznawania sprawy w postępowaniu grupowym. Celowość rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym może być brana pod uwagę jednak w procesie wykładni przepisów ustawy.

(tak zob.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2014 r., sygn. akt I CSK 654/13, System Informacji Prawnej Legalis)

Z wyżej wskazanych przyczyn, Sąd postanowił o odrzuceniu pozwu na podstawie art. 10 w/w ustawy.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., ustalając wysokość kosztów zastępstwa procesowego pozwanego zgodnie z normą § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 461) w łącznej wysokości 7.200 zł. Po uwzględnieniu kwoty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, zasadne było zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty 7.217 złotych, tytułem zwrotu kosztów procesu.

ZARZĄDZENIE

(...).